

Vergaderjaar 2019–2020

32 851

Grensoverschrijdende samenwerking (GROS)

Nr. 57

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 november 2019

Graag doe ik u, mede namens de Minister-President, verslag van de derde Nederlands-Duitse Regeringsconsultaties die op 2 oktober jl. in Berlijn plaatsvonden.

Aan Nederlandse zijde namen Minister-President Rutte, Minister Schouten, Minister Blok, Minister Bijleveld, Minister Wiebes, Minister Kaag, Minister Dekker, Staatssecretaris Knops, Staatssecretaris Keijzer en Staatssecretaris Broekers-Knol deel. Van Duitse zijde waren aanwezig Bondskanselier Merkel, Minister Klöckner (Landbouw), Minister Maas (Buitenlandse Zaken), Minister Kramp-Karrenbauer (Defensie), Minister Altmaier (Economische Zaken), Minister Müller (Ontwikkelingssamenwerking), Minister Lambrecht (Justitie), Minister Seehofer (Binnenlandse Zaken), Minister Scholz (Financiën), Staatssecretarissen Kerber, Teichmann en Bohle (allen Binnenlandse Zaken) en Staatssecretaris Nussbaum (Energie). De hoge opkomst markeert het hechte en brede partnerschap tussen Nederland en Duitsland en benadrukt de intentie om deze samenwerking verder te verbreden en te verdiepen.

Tijdens een gezamenlijke plenaire sessie op het Bundeskanzleramt van Bondskanselier Merkel, passeerden verschillende thema's centraal de revue: Europese samenwerking, veiligheid en ontwikkelingssamenwerking, klimaat en energie, digitalisering en innovatie en grensoverschrijdende samenwerking.

Voorafgaand aan de plenaire sessie vonden bilaterale sessies tussen de bewindspersonen en de Duitse counterparts plaats. De middag werd afgesloten met een persconferentie door Bondskanselier Merkel en Minister-President Rutte.

Nederland en Duitsland beschouwen het versterken van de economische basis als gezamenlijke prioriteit. Nederland liet daarbij weten een inzet op onderzoek en innovatie te verkiezen boven het versoepelen van het Europese mededingingskader ten behoeve van de vorming van Europese

industriële «kampioenen». Ook heeft Nederland het belang benadrukt van het aanpakken van oneerlijke concurrentie op de interne markt, bijvoorbeeld wanneer deze wordt veroorzaakt door bedrijven die staatssteun uit derde landen ontvangen. Nederland ziet mogelijkheden dit laatste te adresseren door voort te bouwen op het huidige onafhankelijke mededingings- en staatssteunkader.

Nederland en Duitsland hebben, voortbouwend op een gezamenlijk overleg van bewindspersonen in Den Haag in augustus jongstleden, tijdens de regeringsconsultaties de recente nationale ontwikkelingen op klimaat- en energieterrein, waaronder waterstof en beprijzing van CO₂, uitgewisseld. Ministers Wiebes en Altmaier hebben een intentieverklaring over energietransitie ondertekend ter versterking van de samenwerking op de thema's waterstof, CO₂-afvang en -opslag (CCS) en wind op zee. Beide landen zullen nauw blijven samenwerken om te komen tot een klimaatneutrale EU in 2050. De Minister van EZK zal de Tweede Kamer een brief zenden met een appreciatie van de Duitse klimaatplannen die recentelijk zijn gepresenteerd.

De Staatssecretarissen Keijzer en Nussbaum hebben gesproken over verschillende digitale thema's waaronder datadelen, mededinging en online platforms, 5G en cyberveiligheid en artificiële intelligentie. Tevens is afgesproken om op expertniveau verder kennis uit te wisselen over deze onderwerpen. Daarnaast is gesproken over de sterke Nederlands-Duitse innovatiesamenwerking.

Verder spraken Nederland en Duitsland af om zich in te zetten voor een slagvaardige EU als internationale speler en voor hervorming van het Gemeenschappelijk Europees Asielstelsel. Tevens zullen beide landen gezamenlijk optrekken richting de nieuwe Europese Commissie met betrekking tot de digitale overheid. Ook zijn Nederland en Duitsland actief in het faciliteren van de transitie naar een digitale economie en beide landen zijn daarin de koplopers van Europa. Duitsland zal tijdens zijn EU-voorzitterschap in de tweede helft van 2020 nadrukkelijk aandacht vragen voor dit onderwerp, bijvoorbeeld in relatie tot het thema digitale gezondheidszorg. De Ministers Blok en Maas spraken onder meer over wapenbeheersing en ontwapening, de spanning in de Golfregio en zaken als uitbreiding, MFK en Brexit. Daarbij benadrukten zij het belang van samenwerking binnen de EU met onder andere aandacht voor de rechtsstaat en veiligheid.

Ministers Kaag en Müller hebben afgesproken om tijdens het Duits Voorzitterschap nauw samen te werken op het thema Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO). Andere thema's die tijdens de plenaire sessie zijn besproken, variëren van de noodzaak tot het creëren van banen in Afrika tot dierenwelzijn.

Tot slot hebben de Ministers Bijleveld en Kramp-Karrenbauer een Memorandum of Understanding ondertekend inzake materieelsamenwerking op het terrein van elektronische oorlogsvoering. Internationale samenwerking op dit gebied is uitzonderlijk en vereist groot wederzijds vertrouwen. Nederland en Duitsland verdiepen hiermee de bilaterale defensiesamenwerking in lijn met de intentieverklaring die de Ministers van Defensie op 21 mei jl. tekenden (Bijlage bij Kamerstuk 33 279, nr. 29).

Tijdens de regeringsconsultaties werd bevestigd dat Nederland en Duitsland op hoofdlijnen eensgezind zijn. De samenwerking tussen beide landen bestrijkt de volle breedte van het overheidsbeleid. Ook het bedrijfsleven en kennisinstellingen weten elkaar eveneens goed te vinden.

De gezamenlijke politieke verklaring (bijgevoegd) die werd aangenomen, biedt een routekaart voor de samenwerking met Duitsland in de komende jaren¹.

Tijdens de persconferentie kondigden Bondskanselier Merkel en Minister-President Rutte een staatsbezoek aan van het Koninklijk Paar aan Duitsland. Dit bezoek zal van 2 tot en met 4 juni 2020 plaatsvinden in Berlijn.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

---

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.